

Zbornik sudske prakse

STAJALIŠTE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
NILSA WAHLA
od 3. srpnja 2014.¹

Predmet C-169/14

**Juan Carlos Sánchez Morcillo,
María del Carmen Abril García
protiv
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je sastavila Audiencia Provincial de Castellón (Španjolska))

„Direktiva 93/13/EEZ – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Odgovarajuća i djelotvorna sredstva za sprečavanje primjene nepoštenih odredaba – Ograničenje mogućnosti podnošenja pravnog lijeka protiv odluke o prigovoru na ovrhu na temelju hipoteke – Procesna autonomija država članica – Načelo djelotvornosti – Djelotvorna sudska zaštita – Jednakost stranaka“

1. Sudu se iznova podnosi na razmatranje problematika o posljedicama i granicama zaštite potrošača koje proizlaze iz Direktive 93/13/EEZ², osobito s aspekta poštovanja načela procesne autonomije država članica. Ovaj predmet nudi Sudu mogućnost da pojasni da utjecaj prava zaštite potrošača Unije na procesno pravo država članica nije neograničen.

2. Navedeni predmet izravno odražava španjolsku zakonodavnu izmjenu koja proizlazi iz presude Aziz³. Tom je presudom Sud odlučio da se do tada primjenjivi španjolski propisi ne čine sukladnima načelu djelotvornosti jer u ovršnim postupcima na temelju hipoteke, koje prodavatelji robe ili pružatelji usluga pokreću protiv potrošača kao ovršenika, čine nemogućom u praksi ili iznimno teškom primjenu zaštite koju Direktiva 93/13 namjerava dodijeliti potrošačima. Povodom te presude španjolski je zakonodavac izmijenio određeni broj odredaba Zakonika o građanskom postupku koje se primjenjuju na ovršni postupak kako bi se dopustilo podnošenje prigovora utemeljenog na postojanju nepoštenih odredaba u okviru ovršnog postupka na temelju hipoteke, dok je neke od njih zadržao.

1 — Izvorni jezik: francuski

2 — Direktiva Vijeća od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.)

3 — C-415/11, EU:C:2013:164

3. Mehanizam uveden tom zakonodavnom izmjenom neki su nacionalni sudovi sada doveli u pitanje⁴, osobito sud koji je uputio zahtjev. U glavnom postupku nacionalni sud u biti se pita protive li se, u prvom redu, obveza određena državama članicama na temelju članka 7. Direktive 93/13 da se koriste prikladnim i djelotvornim sredstvima za sprečavanje stalne primjene nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima te, u drugom redu, pravo na djelotvornu sudsku zaštitu, nacionalnoj odredbi koja ne predviđa ovršenikovu mogućnost da u ovršnom postupku podnese žalbu protiv odluke kojom se odbija njegov prigovor na navedenu ovrhu.

I – Pravni okvir

A – Direktiva 93/13

4. Sukladno članku 6. stavku 1. Direktive 93/13:

„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.“

5. Članak 7. stavak 1. navedene direktive propisuje da „[u] interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima“.

B – Španjolsko pravo

6. Svrha je Zakona 1/2013, prema njegovu obrazloženju, donošenje različitih mjera radi olakšavanja položaja hipotekarnih dužnika koji se zbog gospodarske i financijske krize susreću s teškoćama u ispunjavanju svojih financijskih obveza. Prema tom obrazloženju, cilj je tog zakona izmijeniti ovršni postupak na temelju hipoteke radi ispravljanja određenih aspekata nespojivih s pravom Unije koji su bili ispitani u presudi Aziz (EU:C:2013:164).

7. Zakon 1/2013 izmijenio je osobito članak 695. Zakonika o građanskom postupku⁵, koji na području ovrhe na temelju hipoteke sada propisuje kako slijedi:

„Prigovor na ovrhu

1. U postupcima iz ovog poglavlja ovršenikov prigovor na ovrhu prihvaća se samo ako je utemeljen na sljedećim razlozima:

- (1) istek jamstva ili obveze jamstva, [...]
- (2) pogreška u utvrđenju potraživog iznosa, [...]

4 — Ovaj predmet nije zaseban slučaj. Zakon 1/2013 o mjerama za jačanje zaštite hipotekarnih dužnika, restrukturiranju duga i najmu socijalnih stanova (Ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social) od 14. svibnja 2013. (BOE br. 116 od 15. svibnja 2013., str. 36373., u daljnjem tekstu: Zakon 1/2013) doveden je u pitanje u više predmeta koji su trenutačno u tijeku pred Sudom (vidjeti osobito predmet Cajas Rurales Unidas (C-645/13), u kojem je riječ o zahtjevu za prethodnu odluku Juzgado de Primera Instancia n° 34 de Barcelona koji se tiče problematike slične onoj u ovom predmetu).

5 — Ley de enjuiciamiento civil od 7. siječnja 2000. (BOE br. 7 od 8. siječnja 2000., str. 575.), zakon kako je izmijenjen Dekretom sa zakonskom snagom 7/2013 od 28. lipnja 2013. (BOE br. 155 od 29. lipnja 2013., str. 48767., u daljnjem tekstu: LEC)

- (3) u slučaju ovrhe na pokretninama opterećenima hipotekom ili na kojima je osnovan zalog bez oduzimanja posjeda, osnivanje drugog zaloga na toj imovini, hipoteke na pokretnini ili nekretnini ili sekvestracije upisane prije tereta koji je izvor postupka, što treba dokazati odgovarajućom potvrdom o upisu;
- (4) nepoštena priroda ugovorne odredbe koja je temelj ovrhe ili koja omogućava određivanje potraživog iznosa.

2. U slučaju podnošenja prigovora iz prethodnog stavka, Secretario Judicial odgodit će ovrhu i pozvati stranke da se pojave pred sudom koji je izdao rješenje o ovrsi. Između poziva na raspravu i njezina održavanja mora proći najmanje petnaest dana. Tijekom te rasprave sud saslušava stranke, ispituje priložene dokumente i sljedeći dan donosi mjerodavnu odluku u obliku rješenja.

3. Odluka o odobrenju prigovora utemeljenog na prvom i trećem razlogu iz prvog stavka ovog članka odgađa ovrhu; ona koja odobrava prigovor utemeljen na drugom razlogu određuje iznos za koji se ovrha mora nastaviti.

Ako se usvoji četvrti razlog, proglašava se obustava ovrhe ako ugovorna odredba čini temelj ovrhe. U suprotnome se nastavlja s ovrhom bez primjene nepoštene odredbe.

4. Protiv odluke koja nalaže obustavu ovrhe ili neprimjenjivanje nepoštene odredbe može se podnijeti žalba.

Izvan tih slučajeva, protiv odluka kojima se odlučuje o prigovorima iz ovog članka ne može se podnijeti žalba, a njihovi učinci ograničeni su na postupak ovrhe u okviru kojeg su donesene.“

II – Glavni postupak, prethodna pitanja i postupak pred Sudom

8. Glavni predmet temelji se na sporu između Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (u daljnjem tekstu: BBVA) i J. C. Sánchez Morcilla i M. C. Abril Garcíje (u daljnjem tekstu: podnositelji prigovora), u okviru prethodnog pitanja za prigovor na ovrhu na temelju hipoteke na stanu koji podnositeljima prigovora služi kao smještaj.

9. Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je dana 9. lipnja 2003. BBVA s podnositeljima prigovora sklopio ugovor o zajmu s hipotekarnim jamstvom u obliku bilježničkog akta. Tim je ugovorom BBVA podnositeljima prigovora pozajmio iznos od 300.500 eura, a oni su se obvezali otplatiti taj iznos do 30. lipnja 2028. putem 360 mjesečnih rata. Za tu obvezu otplate podnositelji prigovora jamčili su zasnivanjem hipoteke na svojoj imovini i domu. Sukladno članku 6.a ugovora o zajmu, u slučaju da dužnici ne ispune svoje obveze plaćanja, a BBVA bude prisiljen utvrditi prijevremeno dospijee obveze plaćanja, stopa zatezne kamate iznosi 19% godišnje, dok stopa zakonske zatezne kamate u Španjolskoj za relevantno razdoblje iznosi 4% godišnje.

10. Zbog toga što su zajmoprimci povrijedili svoju obvezu plaćanja mjesečnih rata kako je ugovoreno, BBVA je 15. travnja 2011. protiv podnositelja prigovora podnio prijedlog za ovrhu na temelju hipoteke pozivajući ih na plaćanje i zahtijevajući prodaju na dražbi imovine pod hipotekom kao osiguranjem da će se pridržavati obveze plaćanja.

11. Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón (sud prvog stupnja br. 3 u Castellónu, Španjolska), koji je bio zadužen za ispitivanje tog zahtjeva, pokrenuo je ovršni postupak na temelju hipoteke te je, nakon što je dopustio ovrhu, pozvao dužnike na plaćanje.

12. Podnositelji prigovora uključili su se u postupak i 12. ožujka 2013. podnijeli prigovor na ovrhu na temelju hipoteke, navodeći u bitnome, prvo, da ta ovršna isprava, to jest primjerak ugovora o hipotekarnom zajmu, nema ovršnu snagu te da je stoga ovršni nalog ništavan i, drugo, da Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón nije nadležan.

13. Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón 19. lipnja 2013. donio je rješenje kojim se prigovor odbija i nalaže nastavak ovrhe na stanu danom kao osiguranje.

14. Podnositelji prigovora podnijeli su žalbu protiv te odluke. Nakon što je žalba proglašena dopuštenom, upućena je na rješavanje pred Audiencia Provincial de Castellón (regionalni sud u Castellónu).

15. Taj je sud istaknuo da članak 695. stavak 4. LEC-a dopušta ovrhovoditelju da podnese žalbu protiv odluke kojom se prihvaća prigovor i nalaže dovršetak postupka ovrhe na temelju hipoteke ili utvrđuje postojanje nepoštene odredbe, ali isključujući mogućnost žalbe u drugim slučajevima ne dopušta ovršeniku podnošenje žalbe protiv odluke koja je za njega nepovoljna.

16. Smatrajući da ta odredba ne može biti u skladu s ciljem zaštite koji se želi postići Direktivom 93/13 ni s pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), Audiencia Provincial de Castellón odlučila je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Protivi li se članak 7. stavak 1. Direktive 93/13, koji državama članicama nameće obvezu osiguravanja postojanja primjerenih i djelotvornih sredstava u interesu potrošača za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima, procesnoj odredbi kao što je članak 695. stavak 4. [LEC-a], koja, u okviru propisa o pravnom lijeku protiv odluke o prigovoru na ovrhu na imovini opterećenoj hipotekom ili založnim pravom, dopušta žalbu samo na rješenje kojim se odlučuje okončati postupak ili ne primijeniti nepoštenu klauzulu te isključuje žalbu u drugim slučajevima, što za neposrednu posljednicu ima to da, iako se ovrhovoditelj može žaliti kada je usvojen ovršenikov prigovor na ovrhu i kada je odlučeno okončati postupak ili ne primijeniti nepoštenu klauzulu, ovršenik potrošač ne može podnijeti žalbu kada je njegov prigovor odbijen?
2. U području primjene propisa Unije [...] u pitanjima zaštite potrošača sadržanih u Direktivi 93/13, protive li se načela prava na djelotvornu sudsku zaštitu i na pravični postupak te ravnopravnosti stranaka, iz članka 47. Povelje, odredbi nacionalnog prava kao što je članak 695. stavak 4. [LEC-a], koja, u okviru propisa o pravnom lijeku protiv odluke o prigovoru na ovrhu na imovini opterećenoj hipotekom ili založnim pravom, dopušta žalbu samo na rješenje kojim se odlučuje okončati postupak ili ne primijeniti nepoštenu klauzulu te isključuje žalbu u drugim slučajevima, što za neposrednu posljednicu ima to da, iako se ovrhovoditelj može žaliti kada je usvojen prigovor ovršenika na ovrhu i kada je odlučeno okončati postupak ili ne primijeniti nepoštenu klauzulu, ovršenik ne može podnijeti žalbu kada je njegov prigovor odbijen?“

17. Rješenjem predsjednika Suda od 5. lipnja 2014. prihvaćen je zahtjev suda koji je uputio zahtjev da se ovaj predmet vodi po ubrzanom postupku, predviđenom u članku 23.a Statuta Suda Europske unije i članku 105. Poslovnika Suda.

18. BBVA, tužitelji, španjolska vlada i Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja.

19. BBVA, španjolska vlada i Komisija saslušani su na raspravi održanoj 30. lipnja 2014.

III – Analiza

A – O prvom pitanju: uvažavanje načela djelotvornosti

20. Prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita je li, s obzirom na načelo djelotvornosti, u skladu s Direktivom 93/13 nacionalno procesno pravilo, u ovom slučaju članak 695. stavak 4. LEC-a, koje ograničava pravo žalbe u postupku ovrhe na temelju hipoteke na žalbu protiv rješenja o obustavi ovrhe ili o neprimjenjivanju nepoštene odredbe. U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev smatra da ta odredba može predstavljati smetnju za dužnikovo pravo na pristup sudu drugog stupnja, iako je to pravo dano vjerovnicima, kao i smetnju za utvrđenje ništavosti eventualne nepoštene odredbe.

21. Valja primijetiti da se čini kako je sud koji je uputio zahtjev pošao od pretpostavke da zakonodavna izmjena putem Zakona 1/2013 nije u dovoljnoj mjeri vodila računa o zaključcima koji se trebaju izvući iz presude Aziz (EU:C:2013:164). Naime, taj sud smatra da članak 695. stavak 4. LEC-a, koji u okviru ovrhe na temelju hipoteke ne dopušta ovršenicama podnošenje žalbe protiv odluke donesene u prvom stupnju kojom se odbija njihov prigovor, ugrožava djelotvornost zaštite potrošača iz Direktive 93/13.

22. Uvodno, iako to sud koji je uputio zahtjev nije razmotrio, čini mi se korisnim nakratko se pozabaviti pitanjem sprečava li članak 1. stavak 2. Direktive 93/13 da se Sud s obzirom na tu direktivu proglasi nadležnim za odlučivanje o sukladnosti spornih nacionalnih odredaba.

23. U svojim pisanim očitovanjima BBVA tvrdi da je predmetna nacionalna odredba u glavnom postupku, to jest članak 695. stavak 4. LEC-a, prisilne naravi i ne pojavljuje se ni u jednom ugovoru te zato nije obuhvaćena područjem primjene Direktive 93/13. Posebno upućuje na presudu koju je Sud nedavno donio u predmetu Barclays Bank⁶.

24. Podsjećam da je u tom predmetu Sud odlučio da su nacionalne odredbe iz zahtjeva za prethodnu odluku isključene iz područja primjene Direktive 93/13. U prilog tom zaključku istaknuo je, prvo, da nacionalne odredbe koje su predmet zahtjeva za prethodnu odluku imaju zakonsku ili podzakonsku snagu i uopće nisu preuzete u ugovoru iz glavnog postupka⁷, drugo, da se nijedna od tih odredaba nije odnosila na opseg ovlasti nacionalnog suca da utvrdi je li ugovorna odredba nepoštena i, treće, da su te odredbe primjenjive i da se ugovorom ne izmijeni njihovo područje primjene ili dogovori njihov doseg. Stoga se s pravom može pretpostaviti da je uspostavljena ugovorna ravnoteža⁸.

25. U tom pogledu valja istaknuti da, u skladu s člankom 1. stavkom 2. Direktive 93/13, „[u]govorne odredbe koje su odraz obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba [...] ne podliježu odredbama ove Direktive“. Ta se odredba mora tumačiti s obzirom na uvodnu izjavu 13. iste direktive, koja osobito navodi da, „budući da se u tom pogledu izrazom iz članka 1. stavka 2. koji glasi ‚obveznih zakonskih ili regulatornih odredaba‘ obuhvaćaju i propisi koji se u skladu sa zakonom primjenjuju na ugovorne stranke ako nisu utvrđena nikakva drukčija rješenja“.

26. U ovom se predmetu stoga s pravom smije upitati je li Direktiva 93/13 primjenjiva. Čini se da ni stranke u glavnom postupku ni Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón nisu na ovaj ili onaj način spominjali postojanje odredaba koje bi se mogle smatrati nepoštenima u smislu Direktive 93/13. Ovršenici u ovrsi na temelju hipoteke ograničili su se u tom pogledu na tvrdnju da je nalog na kojem se zasniva zahtjev za ovrhu na temelju hipoteke zahvaćen nedostatkom u obliku i da osim toga Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón nije bio nadležan za odlučivanje. Nadalje, upućivanje suda koji je uputio zahtjev na točku 1. Priloga Direktivi 93/13, koji među odredbama iz članka 3. stavka 3.

6 — Presuda Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279)

7 — *Ibidem* (t. 40.)

8 — Sud ističe da se, za razliku od predmeta povodom kojeg je donesena presuda RWE Vertrieb (C-92/11, EU:C:2013:180, t. 25.), stranke ne slažu da se proširi područje primjene sustava koji je predvidio nacionalni zakonodavac (presuda Barclays Bank, EU:C:2014:279, t. 41.).

točke (q) iste direktive navodi i odredbe čiji je cilj „isključenje ili ometanje prava potrošača na poduzimanje sudske tužbe ili provođenja svakog drugog pravnog lijeka“, može upućivati na to da spor u glavnom postupku ne proizlazi iz ugovora o hipotekarnom zajmu obvezujućeg za stranke u glavnom postupku, nego iz prisilnih odredaba španjolskog Zakona o građanskom postupku.

27. Međutim, s obzirom na to da se odredba o zateznoj kamati od 19%, sadržana u ugovoru o hipotekarnom zajmu, navodi u odluci o upućivanju prethodnog pitanja i da osim toga za pitanja u vezi s tumačenjem prava Unije koja postavi nacionalni sud vrijedi pretpostavka relevantnosti, ne može se isključiti da se u ovom predmetu u pitanje dovede potencijalno nepošten karakter ugovorne odredbe o određivanju zatezne kamate, zbog čega se ova situacija može usporediti s onima u kojima je Sud odlučio u predmetima povodom kojih su donesene presude Banco Español de Crédito⁹ i Aziz¹⁰. Ti predmeti odnosili su se upravo na sporove u kojima se sud koji je uputio zahtjev pitao o opsegu ovlasti koje su mu dodijeljene Direktivom 93/13 radi ocjene nepoštenog karaktera ugovornih odredaba o zateznim kamatama.

28. Iz ukupnosti navedenih razmatranja proizlazi da se primjenjivost Direktive 93/13 na glavni postupak ne može *a priori* isključiti.

29. Rekavši to, dalje ću razmotriti osnovu problema iznoseći prethodno neka razmišljanja o smislu i dosegu presude Aziz.

1. Smisao i doseg presude Aziz u vezi s djelotvornosti ovrha na temelju hipoteke s obzirom na Direktivu 93/13.

30. Kao nastavak na ono što sam naveo u svojem mišljenju u predmetu Macinský i Macinská¹¹, podsjećam da je u predmetu koji je bio povod za presudu Aziz pitanje upućeno Sudu uneseno u okvir opće problematike u vezi s ovlastima i obvezama nacionalnog suca pri nadzoru nepoštenog karaktera odredaba sadržanih u potrošačkim ugovorima. Ono se konkretno odnosilo na utvrđivanje odgovornosti suca pred kojim je pokrenut postupak o meritumu povezan s postupkom ovrhe na temelju hipoteke, s ciljem osiguranja, prema potrebi, korisnog učinka presude o meritumu kojom se proglašava nepošten karakter ugovorne odredbe na kojoj se zasniva ovršna isprava i time pokretanje ovršnog postupka¹².

31. Podsjećajući na granice procesne autonomije koje su nametnute na temelju načela djelotvornosti prava Unije, Sud je zaključio da su do tada primjenjiva španjolska pravila u vezi s ovrhom na temelju hipoteke ugrozila djelotvornost zaštite kojoj Direktiva 93/13 teži, time što su onemogućila sucu pred kojim je potrošač pokrenuo spor o meritumu u vezi s nepoštenom ugovornom odredbom koja predstavlja temelj ovršne isprave da donese privremene mjere kojima se može odgoditi i obustaviti ovršni postupak na temelju hipoteke, kada bi donošenje takvih mjera bilo potrebno da se zajamči puni učinak njegove konačne odluke¹³.

32. Presuda Suda stoga nastoji s aspekta načela djelotvornosti dovesti u pitanje nacionalna pravila koja onemogućuju potrošaču i *a fortiori* sucu da se pozivaju na postojanje nepoštenih odredaba u ugovoru u svrhu prigovora na ovrhu. Razlozi Suda utemeljeni su osobito na činjenici da u do tada primjenjivom sustavu potrošač nije mogao prigovoriti na ovrhu na temelju hipoteke, a sudac je odgoditi, zbog

9 — C-618/10, EU:C:2012:349

10 — EU:C:2013:164

11 — C-482/12, EU:C:2013:765, t. 72 *et seq.*

12 — Presuda Aziz (EU:C:2013:164, t. 49)

13 — *Ibidem*, t. 59.

nepoštenog karaktera odredaba sadržanih u spornom ugovoru o zajmu. Radilo se o situaciji u kojoj se zaštita u obliku naknade štete *a posteriori* činila *jedinom* mogućom, ali nije mogla predstavljati djelotvorno i prikladno sredstvo za sprečavanje trajnog korištenja odredbama zabranjenima Direktivom 93/13.

33. Drugim riječima, s gledišta zaštite koju Direktiva 93/13 osigurava potrošačima, problematičnom se smatrala činjenica da je ovrha na temelju hipoteke bila potpuno odvojena od postupka o meritumu koji je pokrenuo potrošač i u kojem je tražio utvrđenje ništavosti određenih nepoštenih odredaba. Ta je zaštita očito nepotpuna kada se ne može spriječiti ovrha na imovini, iako je dužnik koji ne ispunjava obveze pokrenuo postupak o meritumu radi utvrđenja nepoštenog karaktera određenih odredaba ugovora o zajmu. Ne dovodi se u pitanje sam ovršni postupak nego njegov odnos s tužbom za utvrđenje ništavosti odredbe ili odredaba za koje se utvrdi da su nepoštene.

2. Ocjena predmetne procesne odredbe u glavnom postupku

34. Ovaj se predmet tiče potpuno drukčijeg pitanja od onog ispitanog u predmetu Aziz (EU:C:2013:164) jer se odnosi samo na procesno pravilo sadržano u članku 695. stavku 4. LEC-a koje ne dopušta žalbu višoj instanciji ako je odluka suca u ovršnom postupku na temelju hipoteke nepovoljna za dužnika potrošača.

35. Članak 695. stavak 4. LEC-a odnosi se na pitanje koje uopće nije uređeno Direktivom 93/13. Naime, ta direktiva ne sadrži nijednu odredbu o broju sudskih instancija zaduženih za sudski nadzor ugovornih odredaba koje su obuhvaćene njezinim područjem primjene.

36. Kao što je to Sud stalno podsjećao, u nedostatku usklađivanja, to je pitanje stvar procesne autonomije država članica, pod uvjetom da procesna pravila za pravna sredstva čija je namjena očuvanje prava koja stranke imaju na temelju prava Unije nisu nepovoljnija od onih koja se tiču pravnih sredstava unutarnjeg prava (načelo ekvivalentnosti) i da ne čine nemogućim u praksi ili iznimno teškim ostvarivanje prava dodijeljenih potrošačima pravom Unije (načelo djelotvornosti)¹⁴.

37. U ovom sam predmetu mišljenja da predmetna nacionalna odredba u glavnom postupku uopće nije problematična s aspekta uvažavanja tih dvaju načela.

38. U odnosu na načelo ekvivalentnosti, prema mojem mišljenju ne postoji nijedan element za zaključak da je zaštita prava dodijeljena dužnicima na temelju prava Unije nepovoljnija od one dodijeljene nacionalnim pravom u sličnim pravnim sredstvima. S gledišta procesnih prava potrošača čini se da je pravilo koje je primjenjivo na razloge prigovora utemeljeno na Direktivi 93/13 usporedivo s pravilom primjenjivim na razloge prigovora utemeljenim na odredbama nacionalnog prava. Naime, članak 695. LEC-a isključuje ovršenikovu žalbu u svim slučajevima, neovisno o tome temelji li se ona na eventualno nepoštenom karakteru odredaba hipotekarnih ugovora o zajmu u smislu Direktive 93/13 ili na drugim razlozima prigovora navedenima u tom članku.

39. S aspekta načela djelotvornosti, kao što ću to iznijeti u nastavku, također ništa ne dopušta zaključak da je nacionalno pravo u ovom predmetu učinilo nemogućim ili iznimno teškim korištenje pravima dodijeljenima Direktivom 93/13.

40. Radi odgovora na pitanja suda koji je uputio zahtjev, prije svega ću obraditi pitanje prava na pravni lijek u okviru ovršnog postupka na temelju hipoteke te ću potom ispitati problematiku postojanja neravnoteže između vjerovnika i dužnika u ovrši na temelju hipoteke.

14 — Presude Peterbroeck (C-312/93, EU:C:1995:437, t. 12.), Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, t. 39. i 43.) i van der Weerd i dr. (C-222/05 do C-225/05, EU:C:2007:318, t. 28.)

a) Djelotvornost i dužnikovo pravo na pravni lijek u ovršnom postupku na temelju hipoteke

41. Prvo, suprotno onomu na što se čini da sud koji je uputio zahtjev upućuje¹⁵, mislim da su umetanjem u LEC mogućnosti da se u prigovoru na ovrhu istakne razlog u vezi s nepoštenim karakterom ugovora u okviru ovršnog postupka na temelju hipoteke u potpunosti ispunjeni zahtjevi u vezi s djelotvornosti zaštite iz Direktive 93/13 koji proizlaze iz presude Aziz (EU:C:2013:164). U toj presudi ništa ne upućuje na zaključak da je uz taj dodatak španjolski zakonodavac bio obavezan unijeti odredbu koja uređuje uvjete pod kojima se žalba može podnijeti protiv odluke o prigovoru istaknutom u okviru takvog postupka.

42. Drugo, kao što je to Komisija navela, djelotvornost primjene prava Unije, čija je nužna posljedica pravo na djelotvornu sudsku zaštitu utvrđeno u članku 47. Povelje, ne zahtijeva od država članica da uspostave dvostruku razinu sudskog nadzora.

43. Kao što je to nezavisni odvjetnik Mengozzi primijetio u svojem mišljenju Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León¹⁶, pravo Unije na području zaštite potrošača ne sadrži posebnu obvezu u odnosu na broj sudskih instancija koje države članice moraju predvidjeti. Opće je prihvaćeno da se Ugovorima nije namjeravalo stvoriti pravna sredstva različita od već utvrđenih, osim ako iz strukture nacionalnog pravnog poretka ne proizlazi da ne postoji pravno sredstvo koje omogućuje, čak i neizravno, da se zajamči poštovanje prava koja stranke imaju na temelju prava Unije. Isto tako, Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisana u Rimu 4. studenoga 1950., do današnjeg dana nije utvrdila nikakvo pravo na dvostupanjsko suđenje, barem ne u građanskim stvarima¹⁷. U konačnici, načelo djelotvorne sudske zaštite daje pojedincu prava na pristup sudu, no ne na više sudskih instanci¹⁸.

44. Treće, smatram da učinak predmetnog nacionalnog pravila u glavnom postupku, koje sprečava ovršenika da podnese žalbu protiv odluke o odbijanju njegova prigovora, nije onemogućavanje ili pretjerano otežavanje primjene prava koja on ima na temelju prava Unije.

45. Prije svega, ako bi se držalo pouka iz sudske prakse, osobito onih iz presude Aziz (EU:C:2013:164), čini se da su prava koja potrošači imaju na temelju Direktive 93/13 djelotvorno zaštićena jer, s jedne strane, potrošač raspolaže mogućnošću pozvati se na nepoštene odredbe pred sucem zaduženim za ispitivanje prigovora na ovrhu na temelju hipoteke i, s druge strane, sudac je ovlašten po službenoj dužnosti ispitati postojanje tih odredaba te, prema potrebi, odgoditi provedbu ovrhe.

46. Vraćajući se na glavni predmet, čini mi se da su dužnici i sudac pred kojim je prvo pokrenut postupak imali mogućnost istaknuti mogući nepošteni karakter ugovornih odredaba sadržanih u ugovoru o zajmu u glavnom predmetu.

47. Istaknuto je, doduše, da u ovom predmetu problem počiva na činjenici da nacionalno pravo mjerodavno u vrijeme ovršnog postupka na temelju hipoteke nije predviđalo da postojanje nepoštenih odredaba u spornom ugovoru o zajmu može predstavljati razlog za prigovor na ovrhu na temelju hipoteke ili da ga po službenoj dužnosti može ispitati nacionalni sudac pred kojim je pokrenut postupak na temelju zahtjeva za prisilnu ovrhu.

15 — L'Audiencia Provincial de Castellón navodi, naime, da je španjolski zakonodavac „loše prenio“ kriterije koje Sud utvrdio.

16 — C-413/12, EU:C:2013:532, t. 23.

17 — *Ibidem* (osobito t. 23. i 29.). Podsjećam u tom smislu da prema sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava članak 6. stavak 1. navedene konvencije ne obvezuje države ugovornice da u građanskim stvarima stvore žalbene i kasacijske sudove (vidjeti osobito presudu ESLJP-a Antonenko protiv Rusije od 23. svibnja 2006., br. 42482/92).

18 — Vidjeti u tom pogledu presudu Samba Diouf (C-69/10, EU:C:2011:524, t. 69.).

48. Nadalje, iz elemenata koje je pružio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da sud pred kojim je prvo pokrenut postupak nije odlučio o eventualnom postojanju nepoštene odredbe u predmetnom hipotekarnom ugovoru o zajmu u glavnom postupku.

49. Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku također proizlazi da je prigovor na provedbu sporne ovrhe na temelju hipoteke podnesen 12. ožujka 2013., to jest prije stupanja na snagu Zakona 1/2013. Podnositelji prigovora stoga se nisu mogli u prilog svojem prigovoru pozvati na nepošteni karakter odredaba sadržanih u hipotekarnom ugovoru o kreditu.

50. Međutim, valja istaknuti da je od 14. svibnja 2013. Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón, sukladno prvoj prijelaznoj odredbi Zakona 1/2013¹⁹, mogao po službenoj dužnosti ocijeniti nepošteni karakter ugovorne odredbe o zateznim kamatama. Mogućnost da sud zadužen za ovrhu ispita navedenu odredbu, utvrdi je li nepoštena i u skladu s tim obustavi ili odgodi ovrhu postojala je stoga već 19. lipnja 2013., kada je taj sud odlučio o prigovoru na provedbu ovrhe na temelju hipoteke.

51. Isto tako, četvrta prijelazna odredba davala je potrošačima mogućnost isticanja izvanrednog prigovora na ovrhu na temelju postojanja novih razloga za prigovor predviđenih posebno u članku 695. stavku 4. LEC-a. Na temelju te odredbe, podnositelji su imali mogućnost pozvati se na postojanje nepoštenih odredaba u roku od jednog mjeseca računajući od stupanja na snagu Zakona 1/2013, to jest između 16. svibnja 2013. i 16. lipnja 2013.

52. Četvrto, zbog nemogućnosti podnošenja žalbe s kojom su podnositelji prigovora suočeni, oni nisu lišeni svakog pravnog lijeka koji bi omogućio presudu o meritumu njihova zahtjeva za utvrđivanje ništavosti ugovornih odredaba koje smatraju nepoštenima. Kao što to proizlazi iz sudske prakse Suda, svaki se slučaj u kojem se postavi pitanje čini li nacionalna procesna odredba nemogućom ili pretjerano teškom primjenu prava Unije mora analizirati vodeći računa o mjestu te odredbe u cjelokupnom postupku, njegovu odvijanju i posebnostima pred različitim nacionalnim tijelima²⁰.

53. Međutim, ne smije se izgubiti iz vida da je predmetna ovrha u glavnom postupku, čiji je predmet naplata duga na temelju naloga za izvršenje koji je predmnijevano valjan, po svojoj prirodi potpuno različita od postupka o meritumu. Dužnik koji se eventualno smatra povrijeđenim mora odlučiti hoće li pokrenuti postupak o meritumu u okviru kojeg će sudac moći odlučiti o svim pitanjima u vezi sa samim postojanjem prava na ovrhu.

54. Kao što je to Komisija navela, španjolski postupak ovrhe na temelju hipoteke pridržava mogućnost organiziranja sudske rasprave o pitanjima u vezi s valjanosti tražbine i ugovora o zajmu u okviru postupka o meritumu, koji je u cijelosti kontradiktoran. U tom pogledu ističem da članak 695. stavak 4. LEC-a, iako navodi da se izvan slučajeva obustave ovrhe ili neprimjene nepoštene odredbe protiv rješenja o prigovoru iz tog članka ne može podnijeti žalba, izričito pojašnjava da su „njihovi učinci ograničeni [...] na postupak ovrhe u okviru kojeg su donesena“. Drugim riječima, ako sud zadužen za ovrhu odbije zahtjeve potrošača dužnika, učinci te odluke ograničeni su na ovršni postupak.

55. Osim toga, u slučaju u kojem potrošač odluči pokrenuti redoviti postupak o meritumu (tužba za poništenje), a sud koji odlučuje o meritumu utvrdi da je jedna ili više odredaba hipotekarnog ugovora o zajmu ništava jer su nepoštene, prisilna ovrha naloga sadržanog u navedenom ugovoru bit će neizbježno dovedena u pitanje i, prema svemu sudeći, odgođena. Pod pretpostavkom da, čak i ako podnošenje tužbe za utvrđenje ništavosti utemeljene na nepoštenim odredbama nema za posljedicu

19 — Sukladno toj odredbi, „[o]vaj se zakon primjenjuje na sudske i izvansudske postupke radi ovrhe na temelju hipoteke pokrenute na dan stupanja na snagu zakona u kojima nije provedeno ovršenikovo iseljenje“. Ta se odredba mora čitati u svjetlu drugog podstavka članka 552. stavka 1. LEC-a, koji posebno propisuje da, „[k]ada sud procijeni da se jedna od odredaba koja se nalazi u jednom od naloga za izvršenje [...] može okvalificirati nepoštenom, u roku od petnaest dana saslušat će stranke“.

20 — Vidjeti presudu Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (C-413/12, EU:C:2013:800, t. 34. i navedenu sudsku praksu).

odgodu usporednog postupka prisilne ovrhe, djelotvornost zaštite dodijeljene Direktivom 93/13, čini mi se, dostatno je jamstvo za *dodatnu* mogućnost ponuđenu potrošačima i sucu na temelju nacionalnih odredaba primjenjivih na ovršni postupak da prigovore na ovrhu na temelju hipoteke. Situacija u glavnom postupku razlikuje se od činjeničnog kompleksa u predmetu povodom kojeg je donesena presuda Aziz (EU:C:2013:164), u kojem se ovrha na temelju hipoteke *nikako* nije mogla odgoditi.

b) Djelotvornost i pretpostavljeno postojanje procesne nejednakosti zbog mogućnosti podnošenja pravnog lijeka ponuđenih vjerovniku u ovršnom postupku na temelju hipoteke

56. U ovom se postupku brani zamisao, osobito Komisija, da će, lišavajući potrošača svake mogućnosti podnošenja pravnog lijeka protiv rješenja o odbijanju njegova prigovora, dok je suprotna stranka, to jest prodavatelj robe ili pružatelj usluga, ovlaštena podnijeti pravni lijek višoj instanciji u slučaju odluke koja je nepovoljna za njezine interese, članak 695. stavak 4. LEC-a očito staviti potrošača u nepovoljniji položaj od prodavatelja robe ili pružatelja usluga. Odbijanje da se jednoj od stranaka u postupku dâ mogućnost podnošenja žalbe protiv odluke koja je na štetu njezinih interesa, dok je ta mogućnost dana suprotnoj strani, očito bi bilo u suprotnosti s načelom jednakosti stranaka iz članka 47. stavka 2. Povelje. To tim više što Direktiva 93/13 želi konkretno ostvariti cilj u obliku uspostavljanja jednakosti između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga.

57. Ovakvo predstavljanje stvari, iako je *a priori* najprivlačnije, prema mojem mišljenju potječe od površnog ispitivanja situacije u ovom predmetu te me iz sljedećih razloga ni izdaleka ne može uvjeriti.

58. Naravno, kao što je to Europski sud za ljudska prava istaknuo u kaznenim stvarima²¹, nesporno je da su one nacionalne odredbe koje stvaraju neujednačenost između stranaka u pogledu pravnih lijekova pred višom instancijom potencijalno nespojive s načelom jednakosti stranaka.

59. Ipak, sama priroda ovršnog postupka objašnjava činjenicu da ovršenici ne mogu podnijeti žalbu protiv odluke o odbijanju svojeg prigovora, dok se protiv odluke kojom se nalaže obustava ovrhe ili neprimjena nepoštene odredbe može podnijeti žalba.

60. Ovaj zahtjev za prethodnu odluku ulazi zapravo u okvir ovršnog postupka na temelju hipoteke čiji je predmet ovrha na zahtjev vjerovnika na temelju naloga za izvršenje koji proizlazi iz hipoteke. Takav postupak nužno podrazumijeva da je stvar prethodno bila opterećena sredstvom osiguranja i da se vjerovnik može na toj osnovi i u slučaju dužnikove povrede njegovih obveza plaćanja pozvati na nalog za izvršenje na temelju bilježničkog akta koji je valjan i upisan u zemljišnu knjigu. Općenito se pretpostavlja da je pravo na temelju naloga izvjesno i da taj nalog ima ovršnu snagu²².

61. Drugim riječima, činjenica da su mogućnosti podnošenja žalbe ograničene na slučajeve djelomične ili potpune obustave ovrhe objašnjava se činjenicom da, vodeći računa o privilegiranosti naloga za izvršenje na koji se vjerovnik oslanja, načelo mora ostati ovrha.

62. Osim toga, u okviru takvog postupka, čiji je predmet utvrđen i koji je skraćten, sud pred kojim je pokrenut postupak u načelu ne ispituje meritum, a razlozi koji opravdavaju odgodu ovrhe ograničeni su na one predviđene Zakonikom o građanskom postupku.

21 — Vidjeti u tom smislu presudu Europskog suda za ljudska prava od 3. prosinca 2002. u predmetu Berger protiv Francuske, br. 48221/99, t. 38.

22 — U tom smislu bilježnička isprava sa snagom ovršne isprave i naknadno priznanje vjerovnikova interesa na brzu prisilnu ovrhu predstavljaju elemente koje je osobito istaknula nezavisna odvjetnica Kokott u svojem mišljenju u predmetu Aziz (C-415/11, EU:C:2012:700, t. 55). Isto je tako Europski sud za ljudska prava istaknuo da bi postupak radi ovrhe nekog prava utemeljenog na bilježničkom aktu kojim se osigurava određeni dug trebao, poput onog utemeljenog na presudi, biti okončan u razumnom roku (vidjeti presudu ESLJP-a Estima Jorge protiv Portugala, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-II).

63. „Privilegij“ koji vjerovnik očito uživa jer mu je, za razliku od dužnika, dana mogućnost podnošenja nove žalbe protiv odluke koja je za njega nepovoljna objašnjava se okolnošću da je namjena postupka na temelju hipoteke zaštititi ovlaštenika iz privilegiranog naloga za izvršenje. Kao što je to istaknula španjolska vlada, hipotekarni vjerovnik mora imati mogućnost pozvati se na svoj nalog za izvršenje s obzirom na sudsku odluku suprotnu prethodnom rješenju o ovrhi.

64. Drukčija odluka dovela bi stoga do zanemarivanja prava imatelja naloga za izvršenje koji se želi zaštititi ovršnim postupkom jer se dužniku dopustilo da stvori prepreke za ovrhu, a time i za provedbu prethodno utvrđenog prava.

65. S obzirom na to, mislim da je pogrešno tvrditi da sporni nacionalni propisi stavljaju potrošača u nepovoljniji procesni položaj²³.

66. U tom kontekstu, čini se važnim podsjetiti da presuda Aziz (EU:C:2013:164) jednostavno zahtijeva da se u navedenom ovršnom postupku na temelju hipoteke dopusti da u prilog prigovoru na ovrhu ovršenici mogu također kao razloge navesti one koji se odnose na ništavost naloga ili njegovih odredaba jer su nepoštene, ili da se u naknadnom postupku o meritumu može donijeti privremena mjera o odgodi ovrhe na temelju hipoteke, ako se zahtijeva utvrđenje ništavosti odredbe te vrste, a što podnositelji u ovom predmetu nisu učinili. Zakon 1/2013 ispunjava upravo te zahtjeve, uvodeći, među ostalim, izmjenama razlog za prigovor na ovrhu zbog nepoštenog karaktera ugovora koji predstavlja osnovu za ovrhu.

67. Iz ukupnosti ovih razmatranja proizlazi da se članku 7. Direktive 93/13 ne protivi odredba nacionalnog prava kao što je članak 695. stavak 4. LEC-a, koji u okviru ovršnog postupka na temelju hipoteke dopušta žalbu samo protiv rješenja o obustavi ovrhe.

B – O drugom pitanju: poštovanje načela ravnopravnosti stranaka i prava na djelotvornu sudsku zaštitu

68. Drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita je li predmetna nacionalna odredba spojiva s načelom jednakosti stranaka, koje je dio djelotvorne sudske zaštite utvrđene u članku 47. Povelje.

69. Prije upuštanja u osnovanost postavljenog pitanja, treba utvrditi je li Sud nadležan za odlučivanje u tom smislu ako se suoči sa situacijom primjene prava Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje²⁴.

70. Kao što su to naveli BBVA i španjolska vlada, dopušteno je *a priori* sumnjati da pravo Unije ne uređuje izravno pravnu situaciju kao što je ona u ovom predmetu.

71. Ne smije se, naravno, izgubiti iz vida da Sud ima široko shvaćanje o tome što ulazi u njegovo područje nadležnosti jer je sada već ustaljeno da to obuhvaća sve situacije „primjene prava Unije“, pri čemu se potonji izraz široko tumači²⁵.

23 — Ističem da je Tribunal Constitucional (Ustavni sud) prilikom odlučivanja o pitanjima neustavnosti koja su postavili neki španjolski sudovi (vidjeti osobito presude 41/1981 od 18. prosinca 1981. i 217/1993 od 30. lipnja 1993. kao i rješenje 113/2011 od 19. srpnja 2011.) istaknuo skraćenu koja obilježava postupak radi ovrhe na upisanom sredstvu osiguranja i činjenicu da se ovršenik uvijek može poslužiti odgovarajućim postupkom o meritumu. Ta se stranka stoga ne može u okviru ovršnog postupka pozvati na prava obrane. Konkretno, drugo vijeće Tribunal Constitucional u rješenju od 21. srpnja 1988. potvrdilo je da je nemogućnost podnošenja žalbe protiv odluke o prigovoru u skladu s Ustavom, zaključujući da to nije negativno utjecalo na načelo jednakosti stranaka.

24 — Valja podsjetiti da je područje primjene Povelje, što se tiče postupanja država članica, utvrđeno u njezinu članku 51. stavku 1., sukladno kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada primjenjuju pravo Unije.

25 — Vidjeti osobito presudu Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, t. 16. *et seq.*).

72. Međutim, za razliku od, primjerice, slučaja u presudi Åkerberg Fransson, u odnosu na vezu između članka 2., članka 250. stavka 1. i članka 273. Direktive 2006/112/EZ²⁶ i članka 325 UFEU-a, vezu s Direktivom 93/13 u glavnom je postupku vrlo teško utvrditi, kao što je to utvrđeno činjenicom da je upućivanje na tu direktivu bilo, čini se, umetnuto u zahtjev za prethodnu odluku nakon očitovanja koje je sastavio BBVA tijekom postupka²⁷.

73. Naime, teško je shvatiti o kojoj je točno odredbi ili načelu prava Unije ovdje riječ. Kao što to proizlazi iz razmatranja koja sam iznio u odgovoru na prvo pitanje, u nedostatku usklađivanja procesnih pravila kojima se uređuje ovršni postupak, pitanje prava na pravni lijek protiv sudske odluke o prigovoru na ovrhu na temelju hipoteke uređeno je načelom procesne autonomije. Osim toga, ni iz čega ne proizlazi da se s obzirom na sadašnje stanje prava Unije načelo djelotvornosti protivi nacionalnoj odredbi kao što je članak 695. stavak 4. LEC-a. Jedno jednostavno upućivanje suda koji je uputio zahtjev na zahtjeve zaštite potrošača koji potječu iz Direktive 93/13 nije dostatno da bi se Sud proglasio nadležnim za davanje odgovora.

74. Čini mi se da je predmetna pravna problematika u glavnom postupku, koja se odnosi na nacionalne odredbe u vezi s pravnim lijekovima dostupnima protiv sudske odluke o prigovoru na provedbu ovrhe na temelju hipoteke, potpuno uređena nacionalnim pravom i da se ne odnosi na slučaj „primjene prava Unije“. Drukčija odluka dovela bi do zanemarivanja uvjeta utvrđenih u članku 51. stavku 1. Povelje, čime bi se proširilo područje primjene prava Unije iznad njezinih nadležnosti²⁸.

75. U svakom slučaju, pod pretpostavkom da Sud zaključi da je nadležan za odgovor na pitanje, ne čini mi se da bi išta moglo negativno utjecati na načela jednakosti stranaka i na prava na pošteno suđenje.

76. Vodeći računa o odgovoru danom na prvo pitanje, treba smatrati da više ne treba odgovoriti na drugo pitanje.

77. S obzirom na to da je zaključeno da nacionalna odredba koja je predmet glavnog postupka potpuno ispunjava zahtjeve koji potječu iz načela djelotvornosti, ne čini mi se potrebnim ispitati zadovoljava li usto ta odredba pravo na djelotvornu sudsku zaštitu iz članka 47. Povelje. Iako ta odredba obuhvaća različite elemente, opseg prava na djelotvornu sudsku zaštitu u ovom je predmetu pomiješan, kada se radi o mogućnosti žalbe protiv odluka o prigovoru na ovrhu na temelju hipoteke, s ispitivanjem poštovanja načela djelotvornosti provedenim u okviru odgovora na prvo pitanje.

78. Iz navedenih razmatranja proizlazi da se načelo jednakosti stranaka, koje se odnosi na pravo na sudsku zaštitu iz članka 47. Povelje, čak i pod pretpostavkom primjenjivosti na predmetni ovršni postupak u glavnom predmetu, ne protivi pravilu nacionalnog prava kao što je članak 695. stavak 4. LEC-a, koje u okviru ovršnog postupka na temelju hipoteke dopušta podnošenje žalbe samo protiv rješenja o obustavi ovrhe.

26 — Direktiva Vijeća od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL L 347, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 1., str. 120.)

27 — BBVA je naveo da je tijekom nacionalnog postupka sud koji je uputio zahtjev namjeravao podnijeti zahtjev za prethodnu odluku pozivajući se samo na odredbe članka 47. Povelje, bez ikakva spomena Direktive 93/13. Nakon očitovanja BBVA-a, sud koji je uputio zahtjev odlučio je preinačiti pitanje radi uvođenja Direktive 93/13 u raspravu.

28 — Za nedavni podsjetnik o primjenjivim načelima vidjeti osobito presudu Pelckmans Turnhout (C-483/12, EU:C:2014:304, t. 17. do 21.).

IV – Zaključak

79. S obzirom na ukupnost ovih razmatranja, predlažem da Sud na pitanja koja je postavila Audiencia Provincial de Castellón odgovori na sljedeći način: Ni načelo djelotvornosti, predviđeno zajedno s ciljem zaštite koji želi ostvariti Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima, ni pravo na djelotvornu sudsku zaštitu ne protive se nacionalnoj procesnoj odredbi koja u okviru ovršnog postupka na temelju hipoteke ograničava pravo žalbe na žalbu protiv rješenja o obustavi ovrhe ili o neprimjeni nepoštenih odredbe.